

Второто послание на Йоан

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. В древногръцките ръкописи заглавието е просто Ιωαννου Β, буквално „От Йоан 2“. Вижте заглавието на Първото послание (стр. 623). Няма външни доказателства, които да ни позволяват да решим дали настоящото писмо е второ по ред на писане, но от сравнение на съдържанието на трите послания, приписвани на Йоан, изглежда вероятно второто да е написано след първото. Второто изглежда се отнася до съдържанието на първото по начин, който е естествен, ако авторът вече е написал по-дългото писмо, но би било странно, ако по-краткото е написано първо (вж. 2 Йоан 5-7, 9, 12 с 1 Йоан 1:4; 2:4, 5, 7:18; 5:10-12).

2. Авторство. До известна степен въпросът за авторството е решен от първите две думите от посланието „старейшината“, но самоличността на „старейшината“ все още изисква обсъждане. Научният консенсус е в полза на Йоан като автор и е общоприето, че титлата „старейшина“ е изключително подходяща за възрастния апостол, който е останал дълго след смъртта на своите съученици. Ако Йоан пишеше до човек или група, с които е бил добре запознат, нямаше да има нужда от друга идентификация освен обичливото име, с което вече е бил известен на своите читатели.

Идентифицирането на „стареца“ до голяма степен зависи от връзката, която се установява между второто и първото послание, както и между тях и Четвъртото евангелие. Очевидните прилики между второто и първото писмо предполагат общ автор.

Думата „антихрист“ се среща само в стих 7 и в 1 Йоан 2:18, 22; 4:3. За сходство във фразеологията вж. „ходене в истината“ (2 Йоан 4) с „ходене в светлината“ (1 Йоан 1:7); „нова заповед“ (2 Йоан 5; 1 Йоан 2:8); „обичайте се един друг“ (2 Йоан 1:5; 1 Йоан 3:11); „той има и Отца, и Сина“ (2 Йоан 1:9) с „този, който има Сина“ (1 Йоан 5:12). Както е посочено във въведението към Първото послание, има основателни причини да се приеме апостол Йоан за автор на това писмо, както и на Евангелието. Ако тези причини бъдат приети, Йоан може да се счита и за автор на настоящото послание.

3. Историческа обстановка. Поради посочените по-горе причини изглежда вероятно това писмо да е написано след първото послание и, ако Йоан бъде приет за автор, скоро след първото писмо, предвид възрастта на апостола (вижте Въведението към Първото послание). Допълнителният фактор, изваден наяве от второто послание, е, че лъжеучителите са се възползвали от християнското гостоприемство, за да разпространяват погрешно учение.

4. Тема. Дори беглото четене на посланието ще разкрие неговата интимна природа. То наистина е лично писмо, но дали е адресирано до отделен човек или до група зависи от тълкуването, дадено на фразата „избраната госпожа и нейните деца“ (вижте стих 1).

В тези граници темата на посланието е за задоволство от духовното състояние на читателите, насърчение за тях по християнски начин, предупреждение срещу лъжеучителите и предложения за справяне с измамниците. Писмото разкрива нежния, любящ дух на автора и красотата на духовната близост, която е могла да съществува между събратята вярващи в ранната църква.

Предполага се, че почти еднаквата дължина на второто и третото послание се е определял от размера на листа папирус, който тогава е бил често използван (виж том V, стр. 112, 113).

5. Очертание.

Едно толкова кратко писмо, засягащо толкова много различни теми, трябва да бъде разделено на много малки части, за да се изброят темите, които съдържа. В посланието обаче има три основни раздела.

I. Въведение, 1–3.

A. Приветствие, 1а.

Б. Връзката, която обвързва, 1а, 2.

В. Благословение, 3.

II. Послание, 4–11.

A. Похвала за вяроност, 4.

Б. Призив да пребъдваме в любов, 5, 6.

В. Предупреждение срещу лъжеучителите, 7–11.

1. Предупреждение срещу измамници, 7, 8.

2. Последици от продължаващото приятелство с измамници, 9.

3. Как да се справяме с еретични учители, 10, 11.

III. Заключение, 12, 13.

A. Надежда за ранна среща, 12.

Б. Поздрави от приятели или роднини, 13.

1 Той увещава една почтена матрона заедно с децата ѝ да постоянстват в християнската любов и вяра, 8 за да не загубят наградата на предишното си изповядване: 10 и да нямат нищо общо с онези измамници, които не носят истинското учение на Христос Исус.

1. Старейшина. Гръцки *presbuteros* (виж върху Деяния 11:30). Титлата може да се отнася до възраст или до позиция, или и до двете. Тъй като този коментар твърди, че апостол Йоан е авторът на това послание (виж стр. 683), може да се отбележи колко подходяща е думата „старейшина“ в неговия случай. По времето, когато е написано посланието, около 95 г. сл. Хр. (виж стр. 683), Йоан е бил стар човек и – според преданието – бидейки последният оцелял апостол, е заемал почитана позиция в разрастващата се християнска църква. Следователно, когато пише до хора, които са го добре познавали, не е необходимо друго обозначение освен простото, непретенциозно заглавие „старейшина“.

Някои предполагат, че титлата „старейшина“ се отнася до друг човек, идентифициран като Йоан Презвитер или старейшина Йоан. Подкрепа за това мнение се черпи от думите на Папий (починал около 163 г. сл. Хр.), както е съобщено от църковния историк Евсевий. В своята „Църковна история“ (iii. 39. 4; изд. на Люб, том 1, стр. 293) Евсевий цитира Папий, както следва: „Но ако някога дойдеше някой, който е последвал презвитерите, аз разпитвах думите на презвитерите, какво е казал Андрей или Петър, или Филип, или Тома, или Яков, или Йоан, или Матей, или някой друг от учениците на Господа, и какво са казвали Аристион и презвитер Йоан, учениците на Господа.“ Но е изключително съмнително дали Папий тук говори за различни лица, и двете носещи името Йоан. Вероятно той говори за един и същ човек, Йоан, любимия ученик. В първото споменаване той го включва сред другите апостоли, които може да са оставили писмени записи; Във втория случай той изглежда го включва заедно с Аристион като човек, от чиито собствени уста той (Папий) е чул пряко свидетелство за Господ Исус. По този начин самото съществуване на отделен презвитер Йоан е под съмнение; името може да е само друго обозначение за последния от апостолите. В този случай титлата „старейшина“ има още по-подходящо значение, когато се прилага към Йоан.

Избран. Гръцко *eklektos*, „избран“, от *eklegō*, „да избира“, вероятно използвано тук в чувство за етична превъзходност. Някои предпочитат да приемат думата като собствено женско значение

име, Еклета, но подобно тълкуване едва ли е приемливо предвид ясната употреба на еклетос като прилагателно в стих 13.

Дама. Гръцки. *kuria*. Възможни са два превода на тази дума. Единият я приема като дамска собствено име, Кирия или Цирия, което не е непознато в гръцките надписи. Но гръцката конструкция прави малко вероятно авторът тук да използва собствено име. Вторият възможен превод на *kuria* е „госпожа“, учтива форма на обръщение, която е женският еквивалент на *kurios*, „господар“ (виж върху Йоан 13:13). В този случай използваната тук фраза *eklekte kuria* буквално означава „на избрана госпожа“.

Все още остава проблемът с тълкуването. Към кого се е обръщал Йоан? послание? На този въпрос се предлагат два отговора: (1) Той е писал до конкретна християнка и нейните буквални деца; (2) Той е писал до църквата или до църква, която е избрал да нарече „избрана дама“. Комбинацията от горните две гледни точки може да осигури най-доброто решение на проблема. Дамата, до която е адресирано писмото, може да е била лидерката на църквата, до която пише Йоан, а нейните „деца“ може да са членовете на църквата (вж. 3 Йоан 4). Съдържанието на посланието е по-подходящо за група вярващи, отколкото за отделен човек, и за зрели християни, отколкото за деца на определена жена.

Нейните деца. Това може да са действителните деца на „избраната госпожа“ или членовете на църквата, до които е прочетено писмото (вж. 1 Йоан 2:1).

Кого. Гръцкото местоимение е мъжки род в множествено число и се отнася до избраната дама и нейните деца от двата пола.

Обичам. Местоимението е емфатично в гръцкия език. Йоан може също да е наблягал на своето любов, защото другите не проявяваха обич към християните, до които пишеше (вж. 3 Йоан 9).

В истината. Буквално „в истината“, тоест, Йоан обича приятелите си в сферата на „истина“, тоест във връзка с всичко, което е изложено в християнската вяра.

Всички те. Макар че може да е имало лъжеучители и новоизлюпени, които не биха обичали читателите на Йоан, той внушава успокояваща нотка, като говори за истинските вярващи, които ще обичат онези, до които пише.

Познали сме. Тоест, познали сме и все още знаем. Йоан говори на верните християни, които не са отстъпили от вярата си.

Истината. Тоест, християнското учение, както е изложено от Христос, който е „истина“ (виж върху Йоан 8:32; срв. Йоан 14:6) и „Духът на истината“ (Йоан 14:17). Тези, които се придържат към такава „истина“, естествено обичат онези, които споделят техните вярвания.

2. Заради истината. Буквално „заради истината“. Именно поради общото ни приемане на истината сме толкова тясно свързани помежду си чрез нишките на любовта.

Обитава. Гръцки: *тепὸ* (виж върху 1 Йоан 2:6). Истината трябва да живее в сърцата на вярващите, преди да може да бъде обединяващ фактор сред тях. Йоан е уверен, че членовете на неговата християнска общност отговарят на това условие.

Ще бъде с нас. Вероятно истината някога е живяла и в сърцата на онези, които по-късно са отстъпили, но тук апостолът изразява твърда увереност, че истината ще пребъдва завинаги с членовете на неговия кръг. Такава увереност не изключва индивидуалното

отстъпничество, но провъзгласява последователното придържане на църквата към нейното изпратено от Небето учение.

Завинаги. Гръцки *eis ton aion* (вижте върху Откр. 1:6; 14:11). Йоан никога не възнамерява да се откаже от централните факти на християнската вяра, върху които се основава неговото убеждение – любящата природа на Бог, възплъщението, изкупителната смърт, възкресеният живот на Божия Син.

3. Благодарат. Гръцки *charis* (виж върху Рим. 1:7; 3:24; 1 Кор. 1:3). Освен в Йоан 1:14, 16, 17; Откр. 1:4; 22:21, думата *charis*, „благодат“, се появява само тук в писанията на Йоан, но е ключова дума в речника на Павел. Йоан често използва *агапе* „любов“ (виж върху 1 Кор. 13:1) и я използва 18 пъти в първото си послание. Тройният поздрав „благодат, милост и мир“ се среща в пастирските послания на Павел (1 Тим. 1:2; 2 Тим. 1:2; Тит 1:4). Йоан го използва тук в малко по-различна форма.

С вас. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочита „с нас“. Апостолът е все още включвайки себе си и своите християнски приятели в посланието към „избраната дама“.

Милост. Гръцки *eleos* (вж. Мат. 5:7). Думата не се среща никъде другаде в Йоановите писания.

Мир. Вижте Рим. 1:7. Когато благодатта е събудила желание за спасение и сърцето търси Бога за прошка и прераждане, тогава Господ може да даде втория дар, „милост“ или състрадание, което би било пропиляно за някой, който не осъзнава нуждата си (Лука 18:10–14). „Мирът“ идва, когато простения грешник осъзнае, че е помирен с Бога и вече не е под осъждането на закона, който е нарушил (вижте Римляни 5:1).

От Бога. Буквално „от страната на Бога“, следователно „от присъствието на Бога“. което показва, че Бог е източникът, от който благодат, милост и мир извират за вярващия.

Отец. Вижте Рим. 1:7, където Павел говори за „нашият Отец“.

Господ Иисус Христос. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на „Господ“. Пълното заглавие „Господ Иисус Христос“ не се среща другаде в писанията на Йоан. За коментар относно „Иисус Христос“ вижте 1 Йоан 1:3. Апостолът подчертава равенството на Сина с Отца и факта, че духовните дарове произлизат от хората и от двете лица на Божеството (вж. 1 Йоан 1:2, 3).

Синът на Отца. Уникална фраза в Писанието. Тя подчертава централната мисъл в Йоановото богословие, божествеността на неговия Учител, Иисус Христос.

Истина и любов. Двата елемента, необходими за приемането на божествено дадените дарове на благодат, милост и мир. Двете думи „истина“ и „любов“ могат да бъдат взети като ключови думи в това кратко послание. Колкото и често срещани да са и двете думи в Новия завет, особено в писанията на Йоан, тяхното съпоставяне не се среща никъде другаде в Новия завет.

4. Много се зарадвах. След като привърши с поздрава, апостолът започва своето послание. Подобно на Павел в посланията си (Рим. 1:8; 1 Кор. 1:4; Фил. 1:3; и др.) и подобно на Христос в писмата Си до седемте църкви (Откр. 2; 3), Йоан започва с приятни и похвални неща (вж. 3 Йоан 3).

Намерих. Или „Намерих“. Йоан може да е формирал преценката си за верността на вярващите или чрез лични наблюдения, или, както в 3 Йоан 3, от разказите на посещаващи го братя.

На твоите деца. Буквално „от твоите деца“. Това може да отразява възможността не всички членове на църквата да са се доказали като верни. Възможно е също така Йоан да не е срещал или чувал сведения за всички „деца“ и други да са били също толкова верни.

Ходене. Гръцко *peripateō* (вижте върху Еф. 2:2). Думата често се използва в Писанието за опишете ежедневно поведение (вж. Фил. 3:17).

В истината. Тоест, постоянно живеене под контрола на истината, вярно изпълняване всяко задължение на земята като част от пътя към вечния дом (вижте 1 Йоан 1:7).

Както сме получили заповед. Или „както сме получили заповед“. Въпреки че заповедта не е дефинирана, предишните писания на Йоан подсказват препратка към „новата заповед“ за любовта (вижте върху 1 Йоан 2:7, 8; 3:23; 4:21).

5. Сега. В стих 4 апостолът записва минало удовлетворение от състоянието на приятелите си. Сега той се тревожи за бъдещото им поведение.

Умолявам. Гръцки *erōtāō*, „да искам“, „да се моля“, „да умолявам“ и „да желая“.

Теб. Използването на единствено число местоимение се цитира от някои като доказателство, че получателят на Писмото е било буквално за дама, но това разсъждение е отслабено от по-късната употреба на думите „себе си“ (ст. 8), „вие“ (ст. 10, 12, множествено число, както е посочено в гръцкия текст). Изглежда, че Йоан използва както единствено, така и множествено число на обръщението взаимозаменяемо в това писмо.

Лейди. Гр. *kuria* (вж. стих 1).

Нова заповед. Вижте върху 1 Йоан 2:7, 8; 3:11. Вероятно е читателите на това посланието били прочели и първото писмо на Йоан.

6. Това е любов. Буквално „това е любовта“, тоест, това е любовта, за която говоря. След това Йоан определя тази любов като ходене „според Неговите заповеди“. Любовта се състои не само в това да храним добри чувства към другите, но и в това да спазваме правилно поведение спрямо ближните си, както е указано в Божиите заповеди. Тези заповеди, вярно спазвани, ще доведат до практически прояви на любов към ближните ни (вж. 1 Йоан 2:3–6; 3:23; 5:3).

Това е заповедта. Единствената заповед относно любовта обхваща всички останали заповеди, дадени от Господа. Това обяснява редуващата се употреба от Йоан на формите за единствено и множествено число, „заповед“ и „заповеди“ (виж върху Йоан 13:34; Римляни 13:8). Апостолът не дефинира заповедта, а напомня за нея на своите читатели, приемайки, че те са достатъчно добре запознати с нея, за да не се нуждаят от нищо повече от напомнянето.

Че... трябва да ходите в него. Или „че трябва да продължавате да ходите в него“, тоест, оформяйки живота си според закона на любовта.

7. Защото. Или „защото“. Думата свързва стихове 6 и 7. Непосредствената причина за ударието на Йоан върху „заповедта“ е дейността на „измамниците“, която може да бъде ефективно противодействана само чрез практикуване на закона на любовта.

Измамници. Създателите на проблеми са ясно идентифицирани по-късно в настоящия стих: те са тези, които отричат пълните последици от възплъщението.

Влязоха. По-скоро „излязоха“ (вж. 1 Йоан 4:1).

Които не изповядват. Вижте върху 1 Йоан 2:22; 4:3.

Е дошъл. Клаузата гласи буквално: „тези, които не изповядват Исус Христос, идват плът.“ Формата на гръцкия глагол подчертава безвременността на истината за възплъщението, за разлика от 1 Йоан 4:2, където е подчертан историческият факт (вижте коментара там).

Измамник. По-скоро „измамникът“.

Антихрист. По-скоро „антихристът“. Вижте 1 Йоан 2:18, 22. Йоан определя всички „измамници“ като в крайна сметка представени от великия измамник и антихрист, Сатана. Всяка измамна работа произлиза от дявола, независимо каква местна форма могат да приемат неговите слуги.

8. Внимавайте за себе си. Тоест, бъдете внимателни или внимавайте (вж. Марк 13:9). Апостолът е отправя общо предупреждение срещу измамниците (2 Йоан 7), но сега отправя лично приложение към своите читатели. Може да се отбележи, че той се обръща към група, „самите вие“, а не към отделен човек, „себе си“ (вж. ст. 5), което подкрепя мисълта, че Йоан пише до църква, а не просто до отделен член.

Няма да загубим. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочита „няма да загубите“, който е в хармония с контекста. Йоан е наясно с възможността за отпадане от вярата и иска да отвори очите на своите читатели за опасностите, пред които са изправени (вж. 1 Кор. 9:27; 10:12). Но крайната отговорност е върху самите вярващи, откъдето идва и напътствието „внимавайте за себе си“.

Ние сме работили. Тоест, Джон и неговите сътрудници са работили – препратка към тяхната евангелизаторска работа, резултатите от която не бива да бъдат загубени за вярващите.

Ние получаваме. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „получавате“ (вж. по-горе за „не губим“). Думата, преведена като „получаваме“, може да се преведе като „получаваме от“ или „получаваме обратно“, тоест от Бога, Този, от когото идват всички добри награди.

Награда. Гръцки *misthos* (вж. върху Рим. 6:23). „Пълната награда“ не може да бъде нищо друго освен безсмъртие, на което ще се радват само онези, които останат верни докрай (вж. върху Мат. 24:13; Гал. 6:9).

9. Всеки, който престъпва. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „който върви напред“, т.е. който се опитва да изпревари Христовото учение, както са правили гностиците (вж. стр. 625, 626). Фразеологията силно напомня на първото послание на Йоан (вж. 1 Йоан 3:6).

Не пребъдва. Гръцкото тълкуване показва, че тези думи квалифицират „всеки, който престъпва“, тоест, всеки, който върви напред. Няма нищо лошо в това да се продължи напред, стига човек да остане в рамките на собственото учение на Спасителя. Но този, който се опитва да отиде там, където Христос не е водил, се поставя извън Христовата област и по този начин не остава в учението, дадено от Исус.

Учение. Или „учение“ (вижте върху Йоан 7:16). Макар че „учението Христово“ може да се разбира като учение за Христос, контекстът ясно сочи към учението, дадено от Христос. Изразът обхваща учението, лично предадено от Учителя, и неговото продължение в проповедите на апостолите. „Измамниците“ не са били склонни да се ограничат до такива учения, а са били склонни да добавят други свои точки, като по този начин са надхвърлили това, което самият Спасител е учил.

Няма Бога. Тази фраза напомня за първото послание (вж. 1 Йоан 5:12). Тъй като Синът и Отецът са едно (Йоан 10:30), този, който отхвърля Христовото учение, отхвърля и учението на Отца и показва, че се опитва да надмине Бога; той не е доволен от висотата и дълбочината на духовното познание, което Бог е поставил на разположение на човека, а иска да проникне в други области, които могат да съдържат само лъжа.

Пребъдва. Гръцки: *menō* (виж върху 1 Йоан 2:6). Да останеш и да се установиш в доктрината, която Христос е проповядвал и в която е вярвал, вместо да се отклоняваме в сферата на философските спекулации или да следваме измамните проблясъци на сатанинските заблуди, е единственият начин да си осигурим спасителна връзка с Отца.

Има и двете. Развивайки положително твърдение от отрицателно, Йоан, както е негов обичай (вж. 1 Йоан 1:6, 7; 2:21; и т.н.), е обогатил мисълта си. Който се скита извън истината, губи Отца; който остава, има Отца – а също и Сина, чрез когото се открива всяка истина (1 Йоан 2:23).

10. Ако дойдат. Тоест, когато дойдат, което показва, че се очакват посещения от еретични учители.

Не носете това учение. Фразата служи за определяне на посетителя и за показване, че той е учител на антихристиянско учение, очевидно решен да съблазни верните членове на църквата.

Не го приемайте. Този привидно негостоприемен съвет важи само в случай на „измамник“ и „антихрист“ (ст. 7) и няма пряко отношение към гостоприемството, което християните трябва с радост да проявяват към нуждаещи се приятели и непознати (вижте Мат. 25:35; Евр. 13:2). Нямаше да има смисъл да се приема посетител, който е решен да измами Божията църква.

Къща. Това може да се отнася до собствения дом на индивида или до къща, където се е събираща църквата.

Бог да е на път. Гръцки *chairein*, буквално „радвам се“, често използвано в Новия завет като поздрав (вж. върху Рим. 1:7). Не е възможно християнинът да се „радва“ или да пожелае Божията благословия на „измамник“. Той може да се моли за него, за да види грешката на своите пътища и да се обърне, за да прегърне пълното евангелие на Христос, но християнското общение не е възможно между вярващия и лъжеучителя (вж. 1 Кор. 5:9–13).

11. Участва. Гръцки *κοινωνεῖν*, „да имам общо“, „да споделям“. Йоан пояснява защо не бива да приемате лъжеучители: доброволното общуване с тях ще създаде впечатлението, че одобряваме техните учения, а неразбиращите биха могли да изтълкуват погрешно дори добронамереното гостоприемство, оказано на такива учители.

12. Много неща. В това писмо апостолът е разгледал само най-неотложния въпрос, да предупреди читателите си за опасността от лъжеучителите. Много други теми изискват внимание, но те могат да бъдат разглеждани най-добре по-ясно и бързо чрез устно предаване. Джон изглежда е свой собствен секретар.

Хартия. Гръцки *chartēs*, „лист папирус“, често срещан материал за писане. Думата появява се само тук в Новия завет, въпреки че се появява в LXX на Йеремиа 36:23.

Мастило. За обсъждане на древните материали за писане вижте том V, стр. 112–114.

Лице в лице. Буквално „устата в устата“ (вж. Числа 12:8), като Йоан набляга на разговора, а не само на гледката на приятелите си.

Нашата радост. Посещението на апостола ще донесе радост не само на вярващите, но и на самия него. Така радостта им ще бъде взаимна (вж. 1 Йоан 1:4).

13. Твоята избрана сестра. Тези думи могат да се отнасят или до (1) действителна сестра на отделна „избрана госпожа“ (ст. 1), или до (2) сестринска църква в района, в който Йоан тогава пише. Двете идеи могат да бъдат комбинирани, както в стих 1 (вижте коментара там).

Амин. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази дума.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

7–11AA 554; SL 64

Третото послание на Йоан ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. В древногръцките ръкописи заглавието е просто Ιωαννου G, буквално „От Йоан 3“. Вижте заглавието на Първото послание (стр. 623).

2. Авторство. Ако нямаше второ послание, авторството на третото може би са били предмет на значителен спор. Но сходството в стила между второто и третото послание сочи към общо авторство, така че след като Йоан бъде приет за автор на второто послание, той може да бъде приет и за автор на третото.

3. Историческа обстановка. Посланието очевидно е лично писмо, написано до неидентифициран Гай, верен християнин, който е силно похвален за гостоприемната си милосърдие към пътуващите учители. Посочени са и двама други персонажи: Диотреф, спорен водач; и Димитрий, който вероятно е един от пътуващите учители. Картината, която се очертава от написаното за тези трима мъже, представлява напреднал етап на развитие в християнската църква и предполага, че това послание е написано след второто и следователно още по-близо до края на живота на Йоан. Служението на пътуващи проповедници или на посещаващи братя изглежда е добре установено (ст. 5–8); Диотреф поема властта да отлъчва от църквата, вероятно чрез форма на отлъчване (ст. 10), онези, които той лично не одобрява; и авторитетът на апостола е подкопан от фракцията на Диотреф (ст. 9–11). Всичко това сочи към развитие на ситуацията, разкрита във второто послание, и прави третото последното от триото писма, запазени до нас. Това не означава, че Йоан не е писал други писма. Няма доказателства, които да доказват, че писмото, посочено в стих 9, е второто послание, въпреки че това е привлекателна възможност; и няма начин да се определи времето, изминало между написването на второто послание и това на третото, но изглежда вероятно интервалът да е бил кратък, тъй като писмата са толкова тясно свързани по стил и съдържание.

4. Тема. Тя е проста и директна. Докато второто послание е написано, за да предупреди срещу странстващите лъжеучители, този е изпратен да се противопостави на разколните тенденции, илюстрирани от действията на Диотреф.

Вероятно Диотреф е бил старейшина на църквата и е приел някои от лъжливите учения на гностиците (виж стр. 625, 626). Когато Йоан писал до църквите, за да осъди подобни лъжливи учения, Диотреф изглежда отказал да прочете писмото на членовете (ст. 9). На гостуващите служители, които може да са били изпратени от Йоан, също е било отказано изслушване, а тези, които са ги слушали насаме, са били демонстративно отстранени от този арогантен човек.

Като пише до Гай, Йоан се стреми да осигури предаването на посланието си на лоялните членове. Възможно е той да ги е подготвял да приемат смяна на църковните старейшини, когато той трябва да дойде и да „си спомни“ делата на Диотреф (ст. 10).

Същият дух на нежна лична обич е проличан в това писмо, както и в другите писания на апостола, и освен непосредствената цел на посланието, там блести красотата на собствения характер на апостола и вдъхновението, което той носи на своите читатели от всички епохи.

5. Очертание.

I. Въведение, 1.

II. Послание, 2–12.

A. Добри пожелания и удовлетворение, 2–4.

B. Похвала за гостоприемството, 5–8.

B. Противопоставяне на враждебността, 9, 10.

G. Урок и препоръка, 11, 12.

III. Заключение, 13, 14.

Той хвали Гай за неговото благочестие 5 и гостоприемство 7 към истинските проповедници: 9 оплаква се от нелюбезното отношение на амбициозния Диотреф от другата страна, 11 чийто лош пример не бива да се следва: 12 и дава специално свидетелство за добрата репутация на Димитрий.

1. Старейшината Йоан (вижте 2 Йоан 1).

Възлюбен. По-скоро просто „възлюбен“, термин на обич, често използван в Новия завет.

поздрави (Рим. 1:7; 16:5; Кол. 4:9; и др.), обикновено във връзка с хора, които писателят познава лично.

Гай. Често срещано име в Римската империя, носено от поне трима други новозаветни герои (Деяния 19:29; 20:4; Римляни 16:23; 1 Коринтяни 1:14). Вижте Деяния 19:29. Няма основания да се идентифицира някой от тези мъже с Гай, до когото Йоан сега пише.

Не се знае нищо за този човек, освен разкритото в това послание.

Обичам. Вижте 2 Йоан 1.

В истината. Вижте 2 Йоан 1.

2. Възлюбен. Вижте стих 1.

Иска ми се. Клаузата буквално гласи „относно всички неща, желая [или „моля се“] да просперирай.“ Този превод разкрива по-балансирано желание от страна на Йоан: той не е изключително загрижен за просперитета и здравето, както подсказва KJV, а има предвид общия просперитет, като по този начин обхваща както духовното, така и материалното благополучие. Молитвата на Йоан илюстрира добър навик, който християните трябва да си изградят; споменът за приятел трябва да стимулира молитвата от негово име (вж. Фил. 1:3, 4; 1 Сол. 1:2, 3).

Проспер. Гръцки euodō, първоначално „да имам проспериращо пътуване“, след това използвано в общ смисъл, „да бъдеш успешен“, „да просперираш“ (вж. 1 Кор. 16:2). Господ не е пренебрегнал нашите временни нужди. Той иска да успеем както в нашите временни, така и в духовните си дела. Добрият християнин трябва да бъде добър бизнесмен или работник, тъй като освен естествените си способности, той може да се радва и на Божията благословия в ежедневните си задължения.

Бъдете здрави. Гръцки hugiainō (вж. нашата дума „хигиена“), „да бъдеш здрав“, „да бъдеш в добро здраве“ и така използвано от лекаря Лука (Лука 5:31; 7:10; 15:27). Павел го използва за онези, които са „здрави във вяра“ (Тит 1:13; 2:2). Бог се интересува от нашето физическо състояние и иска да се радваме на най-добро здраве. Поради тясната връзка между ума и тялото, когато душата или характерът просперира, тялото е по-способно да бъде здраво (Изм.

15:26; Притчи 14:30; МН 241). Обратно, когато здравето на тялото е пренебрегнато и се установят лоши физически навици, религиозният живот също страда (МН 280, 315, 319).

Като твоята душа. Тук изглежда, че препратката е към духовния живот на Гай, който е бил силен. Възможно е физическото му състояние да не е било толкова добро. Той може да е пренебрегнал физическите грижи за живота на религиозните хора. Такова пренебрежение е вредно; балансът е от съществено значение за успешния живот. Врагът на душите също е добре запознат с важността на баланса и се стреми да тласне искрените християни до крайности (МН 318–324). Комбинацията от балансирана здравна програма с истински духовен напредък ще ни подготви да преодолеем изкушенията на съвременния живот и ще ни помогне да отговорим на високия стандарт, поставен за влизане в рая (2Т 3:75, 376).

Всички, които са последователи на Христос, могат спокойно да направят молитвата на Йоан за Гай своя, защото себе си, своите домакинства и своите събратя по вяра.

3. Много се зарадвах. Вижте 2 Йоан 4.

Когато братята дойдоха. Гръцката конструкция предполага многократни посещения от братя, така че Йоан получавал често известия за Гай.

Свидетелствал. Или „свидетелствал“. Обърнете внимание, че братята били доброволни носители на добри отзиви; те не разпространявали злонамерени клюки.

Истината, която е в теб. За коментар върху Йоановото понятие за истина вижте Йоан 1:14; 8:32. Сравнете с 2 Йоан 1. Обърнете внимание, че „истината“ е „в“ Гай – той я е присвоил и я е направил своя.

Уокест. Гръцки peripateō, „да се държиш“ (виж върху Еф. 2:2). Гай не беше доволен с притежаването на истината; той също така практикуваше вярванията, които поддържаше.

4. Няма по-голяма радост. Най-голямата възможна радост изпълва християнския работник, когато види членове на неговото паство, заемащи силна и решителна позиция за правото и истината. Той е много по-щастлив, отколкото ако чува само за техния успех в придобиването на богатство или положение (вж. 2 Кор. 7:7; 1 Сол. 3:6).

Моите деца. По-скоро „моите собствени деца“. Това може да показва, че Гай е бил един от Обърнатите във вярата на самия Йоан (вж. 1 Йоан 2:1; 2 Йоан 4; вж. 1 Сол. 2:7–12; 1 Тим. 1:2).

Ходене в истината. Или „ходене в истината“, тоест, продължаване на подреждането на живота в хармония с откровението за Божия характер, дадено от Исус Христос.

5. Възлюбени. Вижте стих 1.

Вярно. Или „вярно нещо“. Всички добри дела на Гай бяха актове на вяра.

До братята. Тоест, до членовете на църквата.

И на непознати. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочитането „и това на непознати“, което означава „особено на непознати“ (виж RSV). Много от онези, които Гай толкова щедро е приемал, са му били непознати, въпреки че техните пълномощия са го уверявали в тяхната достойнство.

6. Любов. Гръцки agapē „любов“ (вижте 1 Кор. 13:1).

Църква. Гръцки ekklēsia (виж на Матей 18:17).

Придружават ги по пътя. Гръцки prōretrō, „придружавам“, „ескортирам“, „помагам по време на пътуването“.

По благочестив начин. Буквално „достойно за Бога“ (вж. върху 1 Сол. 2:12). Гай трябваше да вижда във всеки верен християнски работник посланик на Бога, някой, който заслужава уважително отношение заради работата, която върши (вж. върху Мат. 10:40; 2 Кор. 5:20).

Добре се справяйте. Гостоприемството, което Гай оказва на пътуващите братя, освен че щеше да насърчи проповядването на евангелието, щеше да помогне за обединяването на вярващите и да противодейства на тенденцията работниците да се разделят в йерархия.

7. Заради Неговото име. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „заради името“, тоест името на Исус (вижте върху Деяния 3:16; 4:12; Римляни 1:5).

Излязоха. Тоест, от домашната си църква, вероятно Ефес. В дните на Йоан евангелизаторският дух, който водеше християните да разпространяват добрата новина от място на място, беше похвално активен.

Да не вземат нищо. Тоест, да не очакват подкрепа от езическите хора, на които проповядват евангелието (вж. 2 Кор. 12:14; 1 Сол. 2:9). Това прави мисионерите още по-благодарни за гостоприемството, предлагано от техните събратя християни. Няма библейска забрана да се приема помощ, която е предложена доброволно (вж. Мат. 10:8–14; Фил. 4:10, 14–17).

Езичници. Гръцки ethnē, „народи“, „езичници“ (вижте върху Гал. 3:8). Текстови доказателства в полза (вж. стр. 10) тълкуването etnikoi, „езичници“, „езически народ“ (вж. върху Гал. 3:8).

8. Затова ние. Тъй като мисионерите не са взели нищо от езичниците и тъй като по това време не е имало редовна подкрепа от хазната, е било необходимо мъже като Гай да помогнат на работниците и по този начин да ги освободят от необходимостта да искат милостиня.

С употребата на „ние“ Джон признава собствения си дълг по отношение на гостоприемството.

Трябва. Вижте 1 Йоан 2:6.

Получавам. Гръцки *apolambanō*, „да взема обратно“ или „да получавам от“, но текстово доказателство благоприятства (вж. стр. 10) тълкуването *hypolambanō*, тук използвано в смисъла „да подкрепя“.

Такива. Тоест, тези, споменати в стих 7. Йоан внимателно определя кои са достойни за гостоприемството на вярващите (вж. 2 Йоан 10, 11).

Сътрудници. По-скоро „сътрудници“. Тези, които помагат на работниците, самите те се броят за работници.

Към истината. Има две възможни тълкувания на този израз: (1) гостоприемните членове са сътрудници на мисионерите в провъзгласяването на истината; (2) гостоприемните са сътрудници на истината, като истината е олицетворена. Употребата на думата „истина“ от Йоан прави второто тълкуване приемливо (вж. 1 Йоан 1:6; 2:4; 3 Йоан 3, 4; и т.н.).

9. Аз писах. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „Писах малко“, израз, който обикновено се приема, че се отнася до предишно кратко послание. Възможно е Йоан да има предвид второто послание, но са изтъкнати силни аргументи срещу това мнение и в полза на изгубено писмо. В полза на второто послание е сходството в съдържанието между двете писма: първото дава отрицателни съвети относно пътуващите проповедници; второто изглежда се занимава повече с положителната гледна точка. Възможно е Диотреф да е отказал да прочете второто послание, защото е имал гностически наклонности (вж. стр. 625, 626) и не е искал да откаже гостоприемство на лъжеучителите, които са споделяли неговите възгледи. Но каквото и обяснение да се предлага, то в най-добрия случай може да бъде само хипотетично и е възможно Йоан да има предвид писмо, което не е запазено в свещения канон. Ако случаят е такъв, тук имаме още един пример за апостолско писане, което не е включено в Писанията (вж. 1 Кор. 5:9).

Църквата. Тоест, църквата, на която Диотреф и Гай бяха членове.

Диотреф. Гр. *Diotrephēs*, от *Dios*, което означава „на Зевс“ и *trephō*, „да подхранвам“, „да кърми“, следователно „хранен от Зевс“. Някои предполагат, че може да има значение във факта, че Диотреф е запазил езическото си име; виж обаче стих.

12. Възможно е той да е запазил елементи от езическата философия и по този начин да е бил особено податлив на гностически влияния.

Обича да има превъзходство. Диотреф таеше нечестива амбиция в ума си. Той се стремял да бъде пръв заради позицията си, а не заради доброто, което би могъл да постигне. Самата позиция не е дефинирана и няма доказателства, които да показват, че се говори за епископство. Християнската църква вече е била добре инструктирана относно нежеланата амбиция (Мат. 20:20–28; Лука 22:24–27; Йоан 13:1–17).

Сред тях. Тоест, сред членовете на църквата, към която принадлежаха Гай и Диотреф.

Приема. Гръцки *epidechomai*, „да приемам“, „да признавам нечий авторитет“. Думата се използва само тук и в стих 10 в Новия завет. Тук тя се отнася до приемане на нечий авторитет; в стих 10 се отнася до гостоприемно посрещане на човек. Изглежда, че Диотреф е отказал да прочете посланието на Йоан и по този начин е отхвърлил авторитета на апостола и неговите сътрудници.

10. Ако дойда. Някои виждат в тези думи препратка към надеждата, изразена във 2 Йоан 12, и като подкрепа за идентифицирането на второто послание с писмото, споменато в 3 Йоан 9. Но трябва да се отбележи, че надеждата, изразена в стих 14 на това послание, е подобна на тази във второто послание; така че настоящата препратка „ако дойда“ може да е не повече от очакване на бъдещо посещение.

Ще помня. Гръцки *hupomimnēskō*, „да напомням“ (вж. Йоан 14:26).

Апостолът отстоява водещата си позиция; той е уверен във властта си и не се страхува пред онзи, който наруши реда.

Бръщолевене. Гръцки *phluareō*, „да говоря глупости“, „да повдигам неоправдани обвинения срещу“.

Злонамерени думи. Или „зли думи“.

Не се задоволявал с това. Диотреф не се задоволил със зли думи, целящи да подкопаят апостолската власт; той продължил да се противопоставя с неприятелски дела.

Приемам. Гръцки *epidechomai* (вж. на стих 9). Отказвайки да предложим гостоприемство на пътуващите Работниците Диотреф отказаха да признаят авторитета на Йоан, защото пътуващите братя носеха със себе си препоръката на апостола.

Забранява. Гръцко *kōliō*, „преча“, „предотвръщам“, „забранявам“, което предполага, че Диотреф е предприел активни стъпки, за да попречи на други да предложат гостоприемството, което самият той отказал да окаже. Формата на гръцкия глагол предполага многократно възпрепятстване. Неприятелският акт отразява властта, притежавана от Диотреф в местната църква, но ситуацията показва, че църквата не е била изцяло с него, защото някои, поне, са били в съгласие с апостола и са желали да приемат пътуващите работници.

Изгонва ги. Тоест, отлъчва ги от църквата (вж. Йоан 9:34). Ясно е, че Спорът беше сериозен: имаше голям сблъсък между апостолското училище и последователите на лъжеучителите. В тази конкретна църква еретична партия поне временно беше на власт и можеше да наложи волята си на членовете си.

11. Не следвай други. Вместо това „не подражай“. Йоан прави пауза в обсъждането си на конфликта в църквата и заявява общи истини, които, ако бъдат спазвани, ще позволят на Гай винаги да взема правилни решения.

Това, което е зло. Буквално „лошото“.

Това, което е добро. Буквално „доброто“. С този суров език апостолът вероятно анализира ситуацията, пред която са се изправили Гай и неговите приятели – поведението, следвано от Диотреф, е „лошо“ и не бива да се подражава; поведението, препоръчано от Йоан в стихове 5–8, е „добро“ и трябва да се прилага на практика.

Върши добро. В останалата част от стиха има поразително сходство с езика, използван в първото послание на Йоан (вж. 1 Йоан 3:6–10). Тук е положителният израз на истината, която е заявена отрицателно в 1 Йоан 3:9. Вижте коментара там.

Върши зло. Еквивалентно на „грех“ от 1 Йоан 3:6.

12. Димитрий. Името означава „принадлежащ на Деметра“, тоест на богинята на земеделието, известна на латинците като Церера. Препоръката на Йоан за Димитрий премахва всяко съмнение, че запазването на езическото му име показва някаква оставаща симпатия към езическата религия (вж. върху „Диотреф“, ст. 9).

Няма никакви сигурни сведения за Димитрий, освен това, което се намира в това послание. Някои предполагат, че той е идентичен с „Димитрий, сребърник“ (Деяния 19:24) и че е бил обърнат във вярата по време на служението на Йоан в Ефес. Други се опитват да...

отъждествяват го с Димас (Кол. 4:14; 2 Тим. 4:10; Филимон 24), но няма библийска подкрепа за нито едно от тези възгледи. Тъй като Йоан го препоръчва на Гай, възможно е той да е бил носител на писмото, в което е споменат, но дори това е предположение. Най-много, което може да се каже със сигурност, е, че Димитрий е бил верен християнин, лоялен към апостола, и че Йоан се е чувствал подтикнат да даде на Гай конкретна и силна препоръка относно него. Това прави разумно да се предположи, че поведението на Димитрий е било подозрително и е трябвало да бъде оневинено от Йоан, преди да бъде безрезервно приет от апостолската група в църквата, на която Гай е бил член.

Има добра репутация. Буквално „било е засвидетелствано“.

За самата истина. Тоест, Димитрий е живял в хармония с християнските стандарти. Йоан тук олицетворява истината и я прави свидетелство за превъзходството на характера на приятеля си.

Ние също свидетелстваме. Гай не е нужно да разчита само на обща похвала относно Димитрий, но тук е дадено личното свидетелство на Йоан и неговите сътрудници.

Знаете. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „макар и да знае“, в хармония с факта, че посланието е адресирано до един човек, Гай (вж. ст. 13).

13. Имах. Тоест, когато Йоан започна да пише посланието, той планираше да обсъди много въпроси, но размишлението върху сериозната ситуация във връзка с делото на Диотреф го кара да планира ранно посещение на проблемната църква.

Много неща. Вижте 2 Йоан 12.

Писалка. Гръцки *kalamos*, „тръстика“, която, с края си, оформен на фина четка, се е използвала за писане върху папирус.

14. Накратко. Гръцко *eutheōs*, почти неизменно превеждано в Новия завет като „веднага“ или неговия еквивалент. Ако това трето послание е било предназначено за същата църква като второто, думата *eutheōs* би означавала, че каноничният ред на книгите е също

хронологичен ред, като третото писмо е написано непосредствено преди планираното посещение на Йоан в църквата (виж стр. 683).

Лице в лице. Вижте 2 Йоан 12.

Мир. Вижте върху Йоан 14:27; Рим. 1:7.

Нашите приятели. По-скоро „приятелите“, вероятно тези, които са били съмишленици с Джон и Гай. Щеше да има тясна връзка между апостолския кръг и лоялните членове на църквата, на която Гай беше член. Проблемите, повдигнати от Диотреф, само щяха да послужат за укрепване на връзките на християнското приятелство между верните членове.

поздрав. Гр. *aspazomai* (виж Рим. 16:3).

По име. Тъй като не се споменават имена, е вероятно апостолът лично да е познавал спътниците на Гай.

В личен, приятелски план, посланието завършва така, както е започнало. Въпреки че мирът на църквата е бил нарушен от Диотреф, апостолът не е позволил на разрухата да разруши свящото общение, което го е свързвало с неговите духовни деца.

Амин. Текстови доказателства потвърждават пропускането на тази дума.

¹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (2 Йоан 1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.